

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.ф.н. Ивелина Костова Савова
(Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“)
на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „*доцент*“
в област на висше образование 2. Хуманитарни науки,
професионално направление 2.1. Филология,
научна специалност Специализиран английски език
във ВУАРР – Пловдив

В конкурса за доцент, обявен в Държавен вестник бр. 71 / 02.09.2022 г. и в сайта на ВУАРР, като кандидат участва **ст. преп. д-р Ивайло Йорданов Дагнев** от Медицинския колеж към Медицинския университет – Пловдив.

Кандидатът *отговаря на изискванията* за заемане на академичната длъжност. Наукометричната справка отразява изпълнение (и значително надхвърляне) на националните критерии по всяка група от задължителните за длъжността „доцент“ показатели. Общият брой точки по показателите е 768 при минимално изисквани 400.

1. Биографични данни

Кандидатът е завършил специалност Английска филология в СУ „Св. Климент Охридски“ през 1994 г. с езиковедска специализация и втори език немски. Преминал е едногодишна специализация (1995/96 г.) по програма на Британския съвет в университет „Стратклайд“ в Глазгоу, Шотландия. През 2004 г. е получил сертификат за владеене на английски език от чужденци (ESOL) от университета в Кеймбридж, Англия. През 2017 г. е придобил образователната и научна степен „доктор“ във Факултета по класически и нови филологии на СУ с дисертация на тема „Метафорични термини в анатомията: английско-българско съпоставително изследване“.

Д-р Дагнев има богат преподавателски опит в системата на висшето образование, в системата на училищното и извънучилищното образование, а също и като изпитващ по програма ESOL на Британския съвет за България.

Има също висока компетентност като преводач – автор е на множество писмени преводи на научна и художествена литература, правил е и преки устни преводи при организацията на конференции и семинари. Работи като редактор и преводач за сериозни български издания (електронния портал Литернет, списание „Folia Medica“ на МУ – Пловдив). Редактор и рецензент е на материали в чуждестранни издания (например за списание „International Journal of Applied Linguistics and Translation“).

2. Общо описание на представените материали

Кандидатът е представил за участие в конкурса 63 публикации, от които 3 монографии, 2 учебни пособия и 58 материала от по-малки жанрове. Монографията, базирана върху дисертационния труд (т. Г-II от Резюметата), и 9-те статии, посочени като свързани с темата на дисертацията (т. Г-X от Резюметата), се приемат за сведение, но не се отчитат в оценката, тъй като са в обхвата на предходна процедура и не могат да дават принос към настоящата (чл. 24, ал. 1, т. 3 от ЗРАСРБ).

Тук споделям едно общо съображение по подадените за рецензиране научни материали. Очаквано е на журито да се представи списък на публикациите, валидни за този конкурс, и по него да се съставят съответните резюмета; именно тези резюмета по-

нататък следва да бъдат обявени за публичен преглед. Настоящият документ с резюмета е излишно претоварен.

Приети за рецензиране остават общо 53 публикации: 2 монографии, 2 учебни пособия и 49 статии и доклади. От монографиите едната е посочена като основна (хабилитационен труд). Учебните помагала са по характер 1 учебник и 1 учебно ръководство. Останалите публикации са по вид статии (21 бр.) и научни доклади (28 бр.).

От всички публикации 17 са самостоятелни, а 36 са в съавторство – с един (най-често), двама и трима съавтори. Авторският принос на всеки от съавторите е отразен в нарочен протокол, от който се вижда, че водещият автор в публикациите е д-р Дагнев. В Справката за изпълнение на националните изисквания е посочено друго разпределение на приноса (по равно между съавторите), за което кандидатът вероятно има своите съображения.

От общия брой трудове 29 са на български език, а 24 са на английски.

От приетите за анализ статии и доклади 4 са публикувани в издания, реферирани в базата данни Web of Science. Всички материали от тази група са отпечатани в специализирани издания – научни списания, трудове на университети и на други научни организации, тематични сборници на академични институции. В български научни списания и сборници са публикувани 37 материала, а в чуждестранни списания и сборници – 12 материала.

3. Отбелязани цитирания на трудове на кандидата

Трудовете на д-р Дагнев имат добро отражение в научната литература. Авторът е отбелязал общо 16 цитирания, от които 15 от български и 1 от чужди автори. Цитирани са 11 публикации на кандидата, 3 от тях в повече от един чужд текст.

4. Обща характеристика на дейността на кандидата

4.1. Учебно-педагогическа дейност

Д-р Дагнев е опитен професионалист в университетското образование. Обучава студенти с различен академичен профил и от различни специалности. Работил е като преподавател и хоноруван лектор в няколко университета. Преподава основно специализиран английски език, но има също практика и със студенти по английска филология, на които води специализирани филологически дисциплини. Тук ще отбележа, че е било добре в материалите по конкурса да присъства по-подробна информация за водените дисциплини по специалности и курсове, а също учебни програми по някои дисциплини, може би и образци на използвани учебни материали. Това би изяснило по-добре педагогическата страна на дейността на кандидата и би позволило оценката по показателя да не се прави основно по косвени данни.

По този параграф със своята тежест изпъкват издадените учебни пособия и подготвяната електронна учебна страница. Те ясно демонстрират преподавателската вещина и методическата подготовка на кандидата.

Самостоятелният учебник „*English for Healthcare Professionals: A Coursebook for the Medical Colleges*“ (2021 г., 188 стр.) е съобразен с профила на здравните специалисти, обучавани в медицинските колежи в страната. Трудът е високо информативен по съдържание, поставя акцент върху различни области от сферата на здравеопазването, а тематичните раздели са дозирано допълнени с теоретико-практически езикови секции и с комуникативни практически части. Учебникът е пригоден да развива способностите за специализирано общуване на чуждия език. Той е подходящо структуриран в урочни единици, всяка от които култивира компетентност в

конкретна медицинска област. Текстовете за четене и разбиране са сполучливо подбрани не само с цел да бъдат полезни, но и с идея да бъдат занимателни и атрактивни. Теоретичната информация по английска граматика и лексикология е представена кратко, но запомнящо се. Вниманието към особено важни моменти в уроците е подходящо заострено с технически средства. Учебникът е изобилно наситен с разнообразни по вид, сложност и цел упражнения. Те придружават и текстовете, и граматичните части, построени са професионално и са комбинирани с усет и стил. Особено изтъквам секцията *Комуникация* в урочните единици, която чрез интересни теми за учебни дискусии развива умения за разговор в конкретни професионални условия.

Съавторското учебно помагало *„Съпоставителни езикови въпроси на медицинския текст в български, английски и немски език: Учебно ръководство за докторанти на медицински университети“* (2009 г., 225 стр.) е мултимедия тип ръководство, насочено към докторантите в медицински университети с цел да ги подпомогне при създаването на научни продукти. Съставено е от кратки теоретични инструкции по теми и илюстриращи примери към тях. Има практико-приложен характер – съсредоточава се върху основни езикови проблеми при писането на медицински текстове на български, английски и немски език. Създадената от д-р Дагнев английска част (62 стр.) представя затрудняващи българските автори специфики на медицинския английски език в областта на лексикологията, морфологията, синтаксиса. Има раздел и върху употребата на пунктуационните знаци. Силно прагматична и нужна е също частта за спецификите на научното писане – начините за цитиране, за оформяне на библиография и т.н. Към всички части са приведени множество онагледяващи примери.

Силно искам да отлича и ролята на д-р Дагнев като водещ участник в създаването на обучителната уеб платформа *„The English page“* към сайта на МУ – Пловдив. Анотацията към все още подготвящата се платформа е впечатляваща. Тя очертава бъдещата електронна страница като онлайн средство за самостоятелна подготовка по английски медицински език. Усвояването на основната английска терминология в областите на изучаваните в Медицинския колеж специалности ще се базира върху тематични текстове, видеа, презентации, тестове за самооценка. Лесно предвидими са положителните ефекти от работата с платформата. От една страна това е удобството на индивидуалната учебна работа на студентите и на непосредствената връзка с преподавател. От друга страна стоят неограничените възможности за актуализиране и обогатяване на съдържанието, за разширяване на обхванатите медицински области, за използване на ресурсите не само от целевата група студенти, но и от други заинтересовани потребители.

4.2. Научна дейност

Основни направления в научната работа на д-р Дагнев са съпоставителната лингвистика, анализът на дискурса, жанрологията, теорията на превода, специализираното чуждоезиково обучение. Отбелязват се също занимания с въпроси и от други свързани предметни сфери. По тематика и методология всички публикации ***са в направление на обявения конкурс.***

Главен интерес естествено представлява ***хабилитационният труд „Жанрът „научна медицинска статия“ в българския и английския академичен дискурс“.*** Монографията (366 страници текст) е издадена през 2020 г. от Издателството на Медицинския университет в Пловдив, има издателски номер и е рецензирана от двама хабилитирани специалисти. Разработката е ***извън тематичната сфера на дисертационния труд*** на кандидата.

Работата е обемно корпусно проучване на текстовия вид *изследователска научна медицинска статия*. Тя проследява типовия строежен модел на избраната жанрова форма, очертава особеностите на специализирания език в нея, провежда съпоставителен анализ на текстове от двата езика, обстойно обсъжда дискурсивните белези, характерни за езиковите продукти от дадената сфера. Изследването е хомогенно, цялостно и завършено, отличава се с достатъчна степен на новост, с теоретична значимост и практическа стойност.

Избраният научен проблем е актуален в областта, а обсъждането му е дало като резултат качествена научна разработка. Интерпретацията е осъществена с подходящ за целите аналитичен апарат, изпълнението е задълбочено и последователно. Изводите са убедително емпирично потвърдени. Главната цел на работата – да се съпоставят българската и английската научна медицинска статия с оглед на техните езикови, жанрови и дискурсивни характеристики – е с респектираща сериозност и е удовлетворително постигната.

Емпиричният материал е внушителен по обем и е надеждна основа за анализ и обобщения. Корпусът включва 336 статии (на двата езика) от 34 области на медицината, публикувани в 109 престижни списания.

Изследователският подход е комплексен, основан върху жанровоспецифичен структурен анализ по модела на т.нар. реторични ходове и допълнен от системноезиков, дискурсивен, съпоставителен, хеджинг анализ и др. Това позволява да се постигне многоравнинност и изчерпателност на наблюденията и изводите.

Композицията на текста е добре обмислена и върви плавно в последователните глави, основните от които са логично построени на принципа на паралелизма. Работата е четивна и разбираема. Това се дължи както на стегнатия, логичен, ясен авторов стил, така и на интензивното вътрешно рубрикиране. Общият поток на разсъжденията твърде разумно се разчленява на малки „порции“, което улеснява следенето на вътрешната логика. Съществена част от текста са прегледно изработените таблици и схеми.

Теоретичните основи на изследването, поставени във втора и трета глава, оценявам високо – и като фактология, и като обхват на засегнатите въпроси. Осъществен е информативно богат преглед на понятия, аспекти на анализ и на изследвания по темата с конкретни коментари и препратки. Чуждите приноси към проблематиката са проучени задълбочено, авторските мнения се оценяват непредубедено и се приемат конструктивно. Силно импонира и представянето на жанра изследователска медицинска научна статия с нейната структура, основни езикови характеристики, паратекстови компоненти и други специфики. Методологическият раздел (четвърта глава) добре ориентира в техниките на корпусния лингвистичен анализ по принцип и на конкретното изследване в частност.

Стабилно и убедително стоят в цялото аналитичните части на монографията (пета, шеста и седма глава). Описанието на макроструктурата на обсъжданата жанрова форма недвусмислено показва, че строежният модел Увод – Материали и методи – Резултати – Обсъждане (IMRD) е стандарт за академичния медицински дискурс и всъщност е суперструктура (по Т. ван Дайк) на текстовете от дадения вид. Анализът по структурни елементи с присъщите за всеки от тях „ходове“ и „стъпки“, включително вариативните и неконвенционалните, е детайлен и прегледно оформен. Той логично мотивира извода за съотносимост в строежа на българските и английските статии.

Също тъй подробно и компетентно са представени езиковите специфики на текстовете от коментирания вид. По същество това е анализ „в близък план“: за всяка структурна част на статиите са обобщени характерните за нея лексикални, морфологични и синтактични белези. Разборът на българския и английския материал е паралелен, придружен с информативни съпоставителни таблици.

Силно впечатлява частта, посветена на дискурсивните особености на научната медицинска статия. Този тип специфики по начало са по-слабо проучени. Във връзка с това наблюденията на автора над ключови дискурсивни маркери на медицинската научна статия са подчертано приноси. Свежи идеи се откриват в тематичните кръгове на граматическата метафора, индексните думи, дискурсивните знаци на кохезията, темо-ремната организация. Особено интересно е представянето на начините за дистанциране от категорични изявления (хеджинг стратегии). Анализът, осъществен в коментирания раздел, е показателен – той трасира път към бъдещи по-конкретни изследвания.

Изводите в работата са обективно формулирани. Добре обосновано е възможното практическо приложение на постигнатите резултати. Позитивно оценявам също очертаните от автора перспективи за по-нататъшни проучвания.

Трудът синтезира положителна оценка в няколко основни посоки:

1/ Основният принос на работата е в сферата на съпоставителния жанров и дискурсивен анализ, специализирания медицински език и текстуалността. Проучването съдържа модерни теоретични идеи и е иновативно в областта.

2/ Текстът има ясен приложен потенциал – възможност за използване на идеите и резултатите в изследването на научните жанрове въобще, както и в създаването, потребяването и оценяването на изследователски научни статии в медицинската сфера.

3/ Проучването е актуално и за съвременната интерлингвистична и социална среда. Обсъжданият текстов вид е част от научния дискурс на нашето време и интерпретацията му позволява да се прецени как българската медицинска научна мисъл се вписва в световния научен обмен и доколко е съзвучна с него като теория, методология и резултати.

Известна резервираност към текста предизвикват следните моменти:

– Допуснати са грешки и непоследователности във вътрешното членение на главите. Например обозначенията 5.1. (Структура и реторични ходове в частта „Увод“) и 5.1.1. (Български корпус) очевидно са си разменили местата и объркват логиката на точка 1. в пета глава. По-нататък в т. 5.1.4. (Структура и реторични ходове в частта „Обсъждане“) напълно неправомерно се появява т. 5.1.4.1. (Български корпус) – цялата точка 5.1. е посветена на българския корпус и ново специално обозначаване не е необходимо. Още по-нататък в същата глава е логично т. 5.2.6 (Съпоставка на структурата и реторичните ходове в БК и АК) и т. 5.2.7. (Структурни ходове на резюмето) да се изведат от т. 5.2., която описва английския корпус. И двата раздела коментират в съпоставка двата корпуса, така че е редно да получат отделна номерация в главата съответно като т. 5.3. и 5.4.

В т. 6.5. на шеста глава (Езикови характеристики на резюмето...) липсва рубриково обозначение на информацията в първите 9 страници; такава чест е оказана обаче на морфологичните и синтактичните средства (т. 6.5.1).

– Необходимо е по-голямо внимание към общото техническо оформление. Цитирани в изложението автори не се откриват в библиографията (напр. Мавродиева 2005) и обратно – описани в нея са трудове, които не са цитирани в изложението. Това може да има своето обяснение, но всеки читател (според своите интереси) може да постави въпрос защо са включени именно тези, а не и определени други. Досадни са грешките в имена на автори (напр. на T. Becher, V. Cortes), а в библиографската секция – в следването на азбучния ред и в редицата други непоследователности в описанието. В текста на изложението са останали отделни граматични, пунктуационни и стилистични недоглеждания.

Засилено внимание съсредоточава и *другата предложена монография* – „*Medical Discourse – Implications of Invers Translation for the Medical Research Article*

Genre“ (2020 г., 154 стр.). В нея се откриват сходни теоретични идеи и сходни изследователски процедури върху същата предметна област (медицинския дискурс) и същия обект (медицинската изследователска научна статия). Сходствата обаче свършват дотук, тъй като изследователският интерес в този труд има друг предмет и друга цел. Вниманието в случая е към теорията и практиката на превода в академичния медицински дискурс и е специално съсредоточено върху т.нар. обратен превод. Това вече изтъква работата като подчертано приносна – с оглед на ограничения брой изследвания в сферата и особено с оглед на пионерския за българското езиковедно опит на автора да проникне в територията на обратния превод в специализираното общуване.

Теоретичната част е широкообхватна и задълбочена. Уважение предизвиква осветляването на централните за работата понятия, някои от които сами по себе си са дискуссионни.

Аналитичните глави осъществяват съпоставка на статии от три текстови корпуса (български, английски и преводен) на ниво лексикални, морфо-синтактични и дискурсивни специфики. Особено внимание е отделено на преводните варианти с оглед постигането на еквивалентност. Пространно се обсъждат стратегиите за превод и се извеждат ценни обобщения за откриващите се в преводните текстове тенденции на съответните езикови нива. Наблюденията са подходящо обвързани и със структурата и реторичните ходове в медицинската статия. Анализът на всяко от равнищата е подчертано продуктивен, а също тъй методичен и добросъвестен.

Сред приносите на изследването трябва да се отбележи проницателното вглеждане в начините за преодоляване на нееквивалентността при превода. Заслужава да се изтъкне също безспорната актуалност на изследването във връзка с глобализационните процеси в света (в частност и в науката) и с ролята на английския език като език посредник в научния обмен, а и въобще в общуването.

Материалите от кратките жанрове показват проблематика, понятиен апарат, изследователски методи и библиографска база, характерни за съответните предметни области. Публикациите в сферата на *общия и специализирания превод* (9 материала) засягат например преводите на метафорични изрази в художествената литература, преводната еквивалентност в специализираното общуване, преводните грешки и други проблемни въпроси на преводната практика с техните възможни решения и пр. Към сферата на *текстолингвистиката* принос дават семантичните изследвания върху медицинския текст (5 материала). Статиите в областта на *съпоставителната лингвистика* (9 броя) изследват различни аспекти на междуезиковите българско-английски търсения. Забележимо силна страна са изследванията в областта на *специализираното чуждоезиково обучение* (19 материала). Коментарите обхващат проблеми в широк диапазон – от резултатността на конкретни методически решения, през усвояването на специализирана лексика и разбирането на граматичните правила на чуждия език, до новите технологични подходи в преподаването на английски за академични цели. Има отделни публикации също в областта на *терминознанието, академичното писане* и др. Всички изследвания в групата на статиите и докладите носят осезателна приложна специфика.

4.3. Приноси

Представените публикации показват несъмнени теоретични и практически постижения. Обща тяхна особеност е, че прилагат модерни лингвистични и интердисциплинарни методи на изследване, че вникват задълбочено в обсъжданите проблеми и им дават компетентна интерпретация, че представят резултатите

целенасочено и убедително, с научна почтеност. Тези резултати са с възможно приложение в изследователската област, в преводаческата практика, в учебния процес.

5. Оценка на личния принос на кандидата

Д-р Дагнев е отлично подготвен специалист в своята сфера. Има мащабно теоретично мислене, висока библиографска осведоменост, умение за системна и последователна изследователска дейност. Ориентира се към перспективни тематични области, някои от които не твърде познати и теоретично комфортни. В професионален план се представя като изграден университетски преподавател с иновативни идеи в обучението. И в научен, и в педагогически аспект показва добра адаптивност при работа в екип.

6. Критични бележки

Такива бяха посочени по повод на конкретни въпроси по-горе в изложението.

7. Заключение

Очертаната обща картина недвусмислено говори в полза на кандидата като способен и перспективен преподавател и учен.

С оглед на това заставам зад предложение **ст. преп. д-р Ивайло Йорданов Дагнев да бъде избран за доцент** в професионално направление 2.1. *Филология*, научна специалност *Специализиран английски език*.

22.12.2022 г.

Рецензент:

(проф. д.ф.н. Ив. Савова)